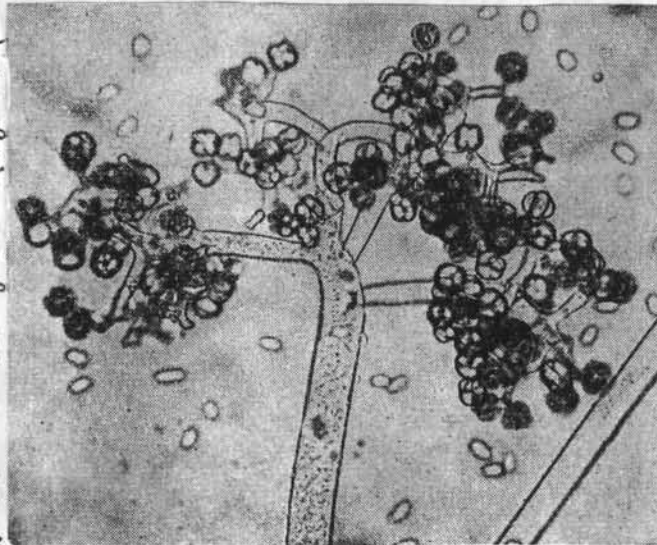

магистр Васковна Морики

договор на логична развоя

№ 21 Месец 2003 год

грозден и ароматен лоз

Шаноўныя нашыя чытачы!

Вось паўсюль пішуць і кажуць, што трэба прапагандаваць "маладую літаратуру", даваць аўтарам магчымасьць друкавацца, пашыраць свае творы сярод чытачоў.

Мы з гэтым ня згодныя! Мы лічым, што, наадварот, трэба хавіць новыя творы, нікому іх не паказваць і дапамагаць маладым аўтарам як мага больш надзейна схавачь іхнія творы. Бо самы каштоўны скарб – схаваны, а самы каштоўны са схаваных скарбаў – зачараваны, які амаль немагчыма здабыць.

А таму мы заклікаем усіх чытачоў нашага часопіса (у якім зьмешчаны каштоўныя творы маладых аўтараў) як найхутчэй схавачь яго й нікому не паказваць, нават самім сабе, каб падвысіць магічную вартасьць сучаснага нашага пісьменства.

З павагай, рэдакцыя "ВМ".

Віницьук Агвягорка
Нови год
 Атрымаю я паштоўку,
 Маркі буду кавураць -
 Ёта Дзед Мароз са мною
 Вырасьць пакартаваць.

Кінуў мне паперку ў яшчык
 (Узнаў дражнілю маю)
 З надпісам: "Я насталічы,
 Коля, я цябя люблю!"

Bona initium est
 dimidium facti

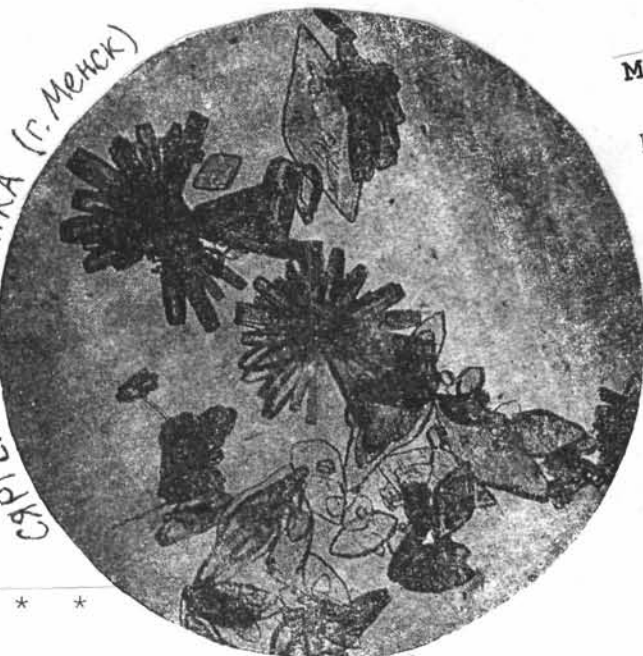
ВЕРШ НЕВЯДОМАГА АЎТАРА
 Знойдзены каля азіцкага
 садку па вул. ЧАБАТАРОВА
 ўзімку 2003 г.↓

Сёння я ўстаў з бабурна-
 Ёта вышэй таго што
 што было ~~яна~~ зайчора
 Бялей не буду
 з друмай я духаць
 лепей буду кхххх у рот замінаць

СЯРГЕЙ АНДРОСЕНКА (г. Мінск)

Мой лёс

Нясу свой крыж,
Бо лёс няміласцівы,
Яго запаланілі чэрці,
Змагаюся з бядой адзін,
А што ж рабіць,
Хто дапаможа?

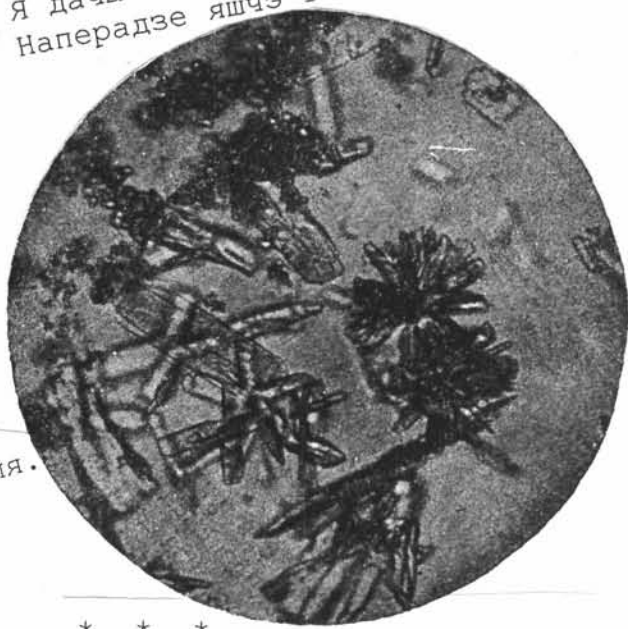
* * *

Я ведаю, Вы крытыкуеце мой верш,
Але ж чакайце,
Я дачытаю да канца,
Наперадзе яшчэ гісторыя ўся.

Нясу далей свой крыж,
Але мяне ўжо акружылі здані,
І чэрці недзе побач.
Памятаю: раней прыгодаў
небяспечных я шукаў,
А зараз засіліўся сам.

* * *

Дайшоў да цэрквы,
Мо' думаў там схаваюся.
А вось і не! Сустрэў мяне
ля ўвахода - епіскап-педафіл,
Які паставіў жорсткія ўмовы.
І я сышоў, бо не хацеў прыняць умовы тыя.

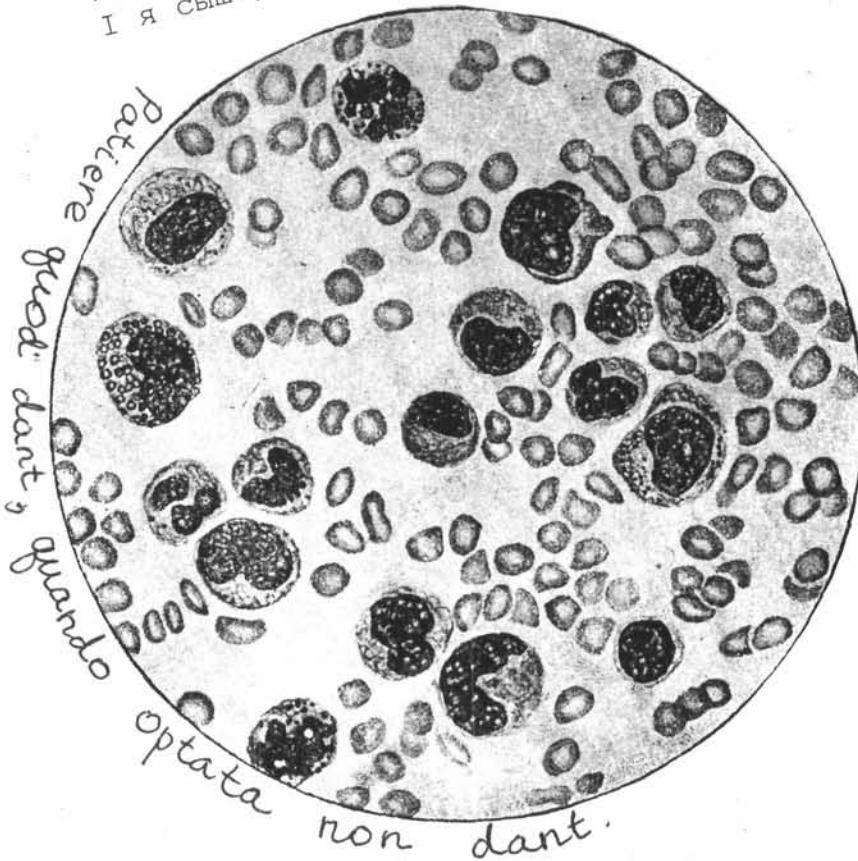

* * *

О, Госпадзе, схавайце! -
крычу ўсяму раёну.
Дайце прытулку, калі ласка,
Я не пракажоны.

* * *

Святая Маці Божая
Глядзіць з царквы на дол,
А там, пад крыжам, здані
Ядуць мяне! Ох! Ой!
Прасіў жа я прытулку,
Прасіў і дапамогі.
Але ж хто дапаможа
ў сучасным жорсткім свеце?!
Калі сам, кожны,
Гэткі ж, як і я,
Нясе свой крыж смяротны,
У пекла,
Таксама як і я...

patiere
quod dant,
quando
optata
non dant.

Calvitium non est vitium, sed prudentiae indicium.

ВІКА ТРЭНАС (неіснуючы горад)

Патрыятычны трыпціх

1

раскоша ў вясковым садзе
зліліся ў маім паглядзе
жанок залівістыя спевы
і жоўтыя яблык пераспелы
што зараз ападае долу
накшталт яго хачу на волю
прыгожы твар сканае збітым
я ж рызыкую быць забітай
сябе паводзіць трэба ціха
бо мне няма дазволу дыхаць
дуб беражэ сваё карэнне
палаю, стоячы на сцэне
мацнее пад лязом сякеры
я – скурчаны шматок паперы

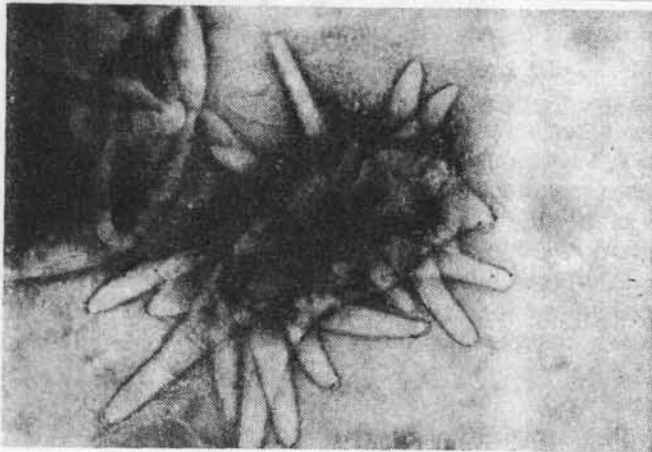

Рис. 82. Клетка неизвестного микроорганизма, напоминающего Prosthecomicrobium. Увел. $\times 25\,000$.

3

калі пад полымем штандараў
мы пазбаўлялі сэрцы шнараў
зямля плявала нам у вочы
лямантавала, якія мы svolачы
не запавольваючы хады
забойцы трушчылі гарады
пустыя вуліцы і дамы
казалі пра тое, што гэта – мы.
бразгала восень дзвярыма і вокнамі
дрэвы кідаліся сшыткамі нотнымі
спявалі "Магутны Божа"
каб светла было й прыгожа
ад ліхаманкі й даверу
скурчаны стос паперы

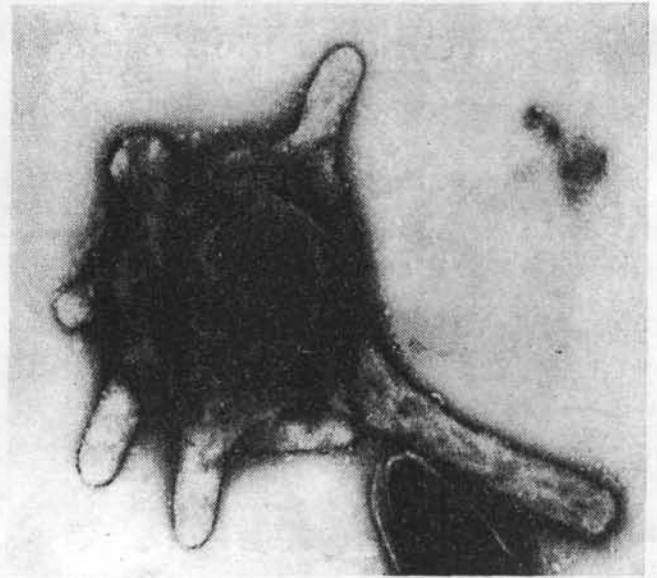

Рис. 80. Молодая клетка Ancalomicrobium. Электронная микрофотография. Увел. $\times 30\,000$.

2

панк, валацуга і эстэт
насраць хацеў на цэлы свет
ці доўга жыць мы будзем з вамі
калі на Свіслачы – цунамі?
свет адыграў чужую ролю
паэт павесіўся ад болю
свет ванітуе ад напасцяў
паэт павесіўся ад шчасця
не, не пустыя напалову
дурныя нашыя галовы
мы пераблыталі ў цемры
імёны, назвы і манеры
Свабоды, Роўнасці і Веры...
я – скурчаны шматок паперы

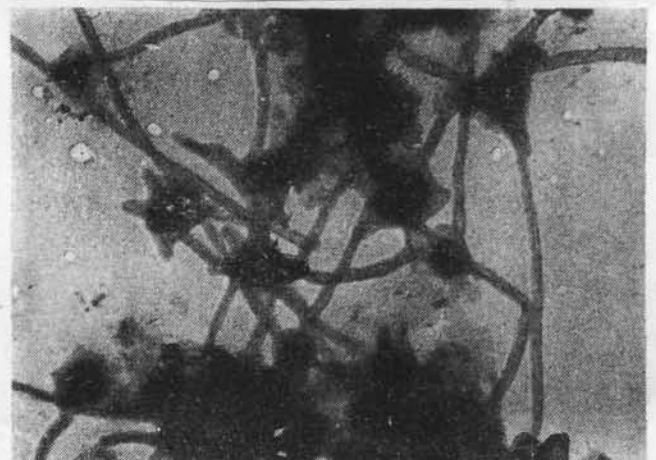
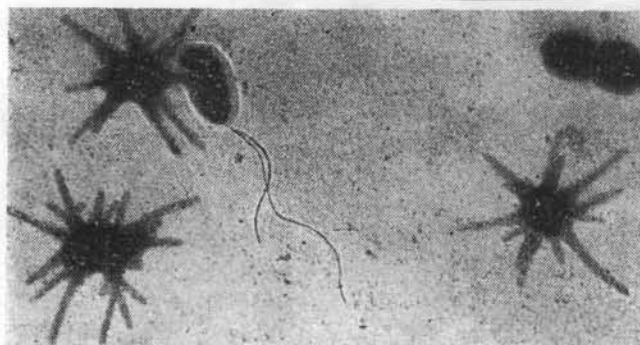

Рис. 79. Скопление клеток из рода Ancalomicrobium. Суспензия почвы в электронном микроскопе. Увел. $\times 15\,000$.

НАТАЛЬКА БАЗЫЛЕВІЧ (Анлайн)

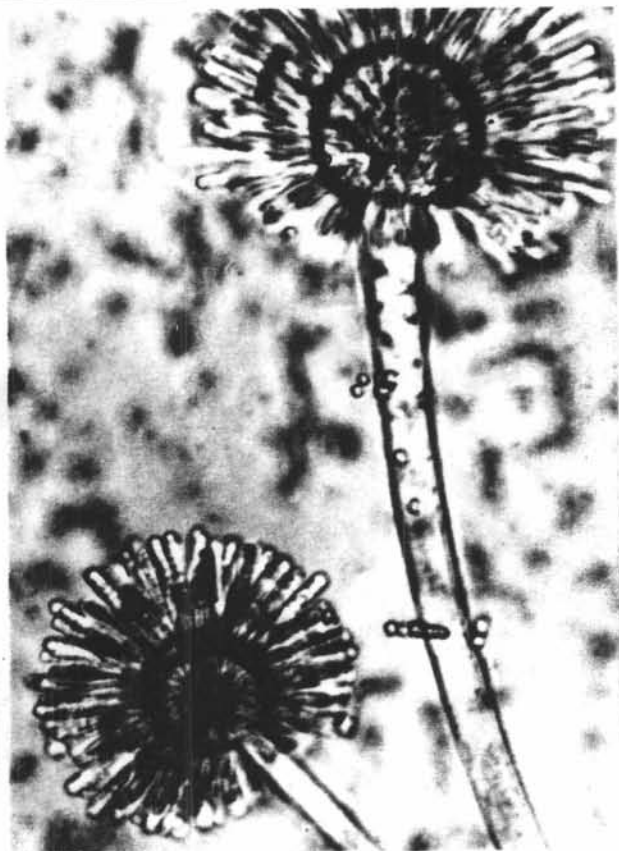
* * *

Жалезны Фелікс ў бронзавым абліччы
Бяз чыстых рук (зусім бяз рук, дакладней)
З халоднай галавою металічнай,
А ў ёй, напэўна, зь нейкай думкай задняй
Стаіць насупраць Жоўтага будынку.
Ідуць піянеры – салют аддаюць,
Ідуць лукамольцы – салют аддаюць,
Мянты прабягаюць – салют аддаюць,
Лука праязджае – салют аддае,
Прышлі адмарозкі, аддалі салют,
Накінулі ціха на шыю хамут,
Крыху зацягнулі, гадзючкі, пятлю,
Крыху пацягнулі – і на зямлю
Звалілася галава Феліксона.
Скажэце цяпер, што яны не масоны...

* * *

Пасьля ўсяго, што было паміж намі,
Скажы, як стацца такое магло,
Што ты забыўся пра наша каханьне,
Пасьля ўсяго, што між намі было.
Ці помніш той канцэрт Саладухі,
Куды мяне запрасіў ты тады?
Ці помніш той разгавор ля піўнухі,
Ці помніш потым пайшлі мы куды?
Ці помніш як мы сьвітанку чакалі,
Калі адчыніцца той гастронам?
Ці помніш як мы друг друга кахалі?
Але цяпер ўжо ўсё раўно...
Ці помніш лаву тую ў парку,
Дзе мы сядзелі і пілі віно,
Ці помніш, як табе дала па карку?
Але цяпер ўжо ўсё раўно...
Я помню, як я табе налівала,
Я помню, як па вусах ўсё цякло,
Цябе я моцна вельмі кахала,
І штосьці ўсё ж паміж намі было.
Мы сустрэліся позьнім вечарам
Ля фантану, які быў выключаны,
Ты зьбіраўся ехаць ў Нямецчыну,
Ты прыгожы быў і вельмі вытанчаны.
Так прыгожа сьвяцілася поўня
Ў рэзідэнцыі промнях зялёных,
Ў жаўтаватых гбэшных промнях
На бяззоркавым небе цёмным.
Мы чакалі на зорку Вэнэру,
Хоць нічога ня цямілі ў зорках,
Што Вэнэра для нас, што халера,
Не адрозьнім Сяднэй ад Ню-Ёрку.
Мы ж упарта на зорку чакалі,
Гэта была адным заповітам,
Мы пра зорку вершык читалі,
Напісаны вялікім паэтам.
Поўня ціха па небе кацілася,
Мы вачыма яе праважалі.
Гэты вечар быў поўны міласьці,
І на міласьць адно мы зважалі.
А назаўтра ты зьехаў ў Нямецчыну,
"Разьвітаньне з Радзімай" іграла,
Разумею, каханьне ня вечнае,
І яно паціху сканала.

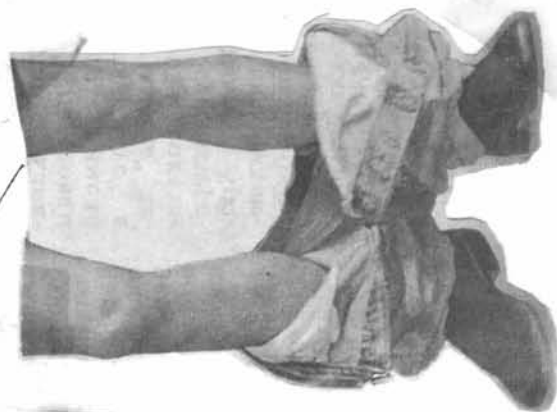
Qui non habet in
nummis, luat
in corpore.

ROMANUS
SEDENDO
VINCIT

УЗНИК (г. Барысаў)

По улице дубовый чёрный гроб несут
Из окон все их взглядами пасут.
Один вдруг поскользнулся и упал.
Мертвец в грязи – какой скандал!

Без оружия, руками
Я убил тебя, заразу
И, обвешавшись кишками,
Приближаюсь я к экстазу.

Гори, колдун, гори
В костёр тебе подброшу дров
Ори, колдун, ори
В аду услышат пусть твой рёв.

В подземелье моём мрачно и сыро
На дыбу смотрю, зловещий предмет
На дыбе растянута девушка Ира.
Я зрелищем этим, как солнцем, согрет.

Святую инквизицию необходимо возродить!

Молодой мужчина 29 лет с
суровым характером, но спо-
собный на шутки, любящий
песни, гитару, домашний уют,
но не любящий, когда лезут
в душу, познакомится с жен-
щиной, женственной и страст-
ной.

Писать по адресу:
202100, Раквере, Тулевику,
7-а-8. Т.А.

Перерезано горло от уха до уха
От лобка до груди (ха) распорото брюхо
Кишки вынимая, я песню пою:
"Happy birthday to you, happy birthday to you".

“Асьцярожна, дзьверы зачыняюцца! Наступная станцыя – Першамайская, выхад на правы бок”. Двери закрылись, поезд покатил. Он бы всем покатил, никто бы не сказал, что поезд ему не покатил, настолько он был красив. Привычная плотность, тепло людей, их глаза, лица, мысли, слова. Одни – одни, другие – другие, и совсеи не похожи.

Привет! Ты почему не пришёл?

Это ты не пришёл. Я ждал 15 минут, под платформой, как договорились.

Ну, не важно, главное, мы встретились. Я на следующей выхожу. Идёшь?

Иду.

Дальше – молча. Сверху холодно, а тут здорово среди людей. Тепло, мягко, красиво.

И всё же он всем покатил. Вышли, зацокали по кафелю и зёрнам гранита. Кафель на стенах, гранит на полу. Часы кругом отражаются, лестница, пути сошлись. А в туннеле пахнет шпалами, но это потом. Там холодно, ветер, вентиляция и блестящая рельсовая сталь.

Мерцающие лазеры турникетов.

Стой!

Что случилось? Ты меня напугал.

Мне дальше нельзя.

Что? Как нельзя? У тебя проездной?

Нет.

Купишь талончик и зайдёшь обратно.

Я не могу.

Денег нет? Возьми... – и полез было.

Не в деньгах дело. Мне НЕЛЬЗЯ.

Что ж, прощай. Встретимся потом.

Ты уверен? Да, ты прав. Потом –

это точно. Если оно наступит.

Лазер подмигнул, щёлкнул разряд счётчика на той стороне турникета. И его сосчитали.

Обратная скамейка деревянная, пахнувшая, полированная людьми. Руками, машинами и спинами – потом и уже. И часы. Тихо так, что слышно, как гудят лампы. Поздно уже. Странно. Уже было не поздно. Но наверное уже – потом. Но если уже – потом, почему же нет никого? Было же сказано – встретимся потом? Виноват кафель. И полированный гранит, и скамейка. Запах и время отразились, преломились друг в друге и понеслась. Пронеслась мимо, не остановилась. Почему? Все поезда должны останавливаться, станция для того и есть. Или её забыли? Вот бы вырваться...

Сынок, ты чего ж лежишь-то? Людям сесть надо, а он лежит... Вставай, поздно уже, закрыто метро, уходи! А то если Сам поедет, увидит тебя, плохо будет. Мне. Уволят старую. А мне детей кормить... Пожалел бы, а? Дай, сколько можешь.

Встал да пошёл. Скользко от воды, да всё равно уже. Уже? Да, уже, не потом. Потому и встречи нет, и людей, только эта. Подвела, замолкла, кончилась, заткнулась. Ну тебя... Других мало.

Дунул ветер, шелестнул гранит, вздрогнул кафель, блеснула скамейка, покраснелись поручни, моргнули и лопнули ячейки часов. Загудел вглуби тоннель, и полетела вдаль, забирая время, потом и уже.

И только турникет остался. Везде.

НОВЫЙ КОМИНТЕРН

Fungus una nocte nascitur

Miserum est carere consuetudine amicorum

ВІКТАР ЖЫБУЛЬ

Гісторыя аднаго пляўка

А дзевятай раніцы
міма дома № 8 па вуліцы Алега Кашаваго
кандыбаў маленькі згорблены дзядок —
ня толькі стары, але й відавочна паддаты.
Ён рухаўся марудна
і нават не заўважаў,
што акурат амаль над ім,
на гаўбцы чацьвёртага паверху,
стаялі Цяжкія Падлеткі —
настолькі цяжкія, што балкон
абяцаў абваліцца.

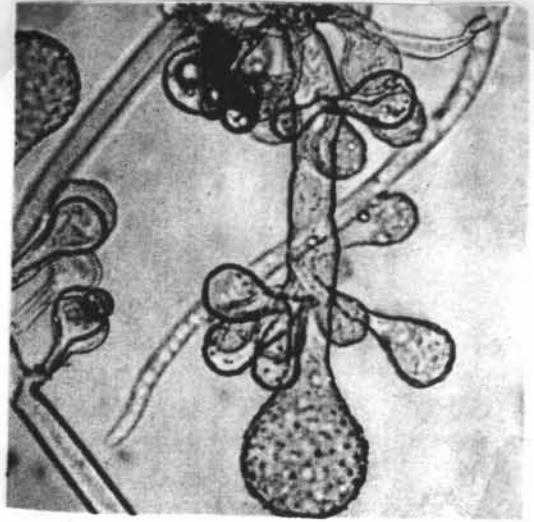
І пляваліся.

Плюнулі яны ў першы раз —
прасьвісьцеў плявок над дзедавым вухам,
шлёпнуўся за сагнутаю сьпінай;
плюнулі яны ў другі раз —
ды таксама міма:
не вучыліся яны на дэсантнікаў
і снайпэры зь іх кепскія;
плюнулі яны ў трэці раз —
падвяла іх зноў сіла волатаўская,
паглынула паслухмяна зямля плявок;
плюнулі ў чацьвёрты раз —
задрыжалі шыбіны ў вокнах,
крумкачы з дрэва паляцелі прэч,
неба хмарами захінулася,
узьняўся моцны вецер
і аднёс плявок у іншы бок.

І паднапружыліся Цяжкія Падлеткі,
і паклікалі на дапамогу духаў падземных,
удыхнулі ў лёгкія паболей паветра,
сабралі апошнія кроплі сыліны —
плюнулі ў пяты раз —
і нарэшце патрапілі.

Цяжкі плявок Цяжкіх Падлеткаў
ледзь не прыкаваў дзеда да зямлі сырой
(сырой, вядома ж, ад пляўкоў — заўв. аўт.).

Але ён падняў галаву,
сярдзіта паглядзеў на Цяжкіх Падлеткаў,
паказаў ім сярэдні палец
і буркнуў абурана: "У, казлы!".

"Рыхтуіся, дзеда! — адказалі Падлеткі. —
Зараз спусьцімся ўніз,
і ты за казлоў атрымаеш:
мы й дзедам выбіваць табе зьлі!
І зьніклі Падлеткі з гаўбца,
і затросся дом ад іхняга тупату,
бачыць дзеда: справа дрэнь,
хаць у вайну бывала і горш.
І павяліталі разрыўнымі кулямі
Цяжкія Падлеткі з пад'езду,
падбеглі да дзеда, рахмахваюцца,
а дзеда адчыняе рот і кажа:
"Глядзіце! Няма ў мяне васьміх зубоў".
Падлеткі відавочна разгубіліся,
а дзеда працяваў:
"Ну чаму вы са сваёйго балюкону
не пабачылі, што я б'ю зубы,
калі мне адсюль было выдатна
бачна, што я казлы?"
Гэта сьведчыць аб тым,
што адпаласць ад верху да ніз
знана болышая, чым
адпаласць ад ніз да верху".
Падлеткі хірургічныя пальчаткі
і прамовіў: "Вох, Цяжкія, Цяжкія,
трэба вас палічыць".
І кінутыя Падлеткі хто куды,
бо няпросты чалавек стаў перад імі —
Абрам Рыгорыч Брандэнберг,
урогат-аматар,
незаслужаны дзедчыныніскіх навуц.

выскажэньні аўтара

Medicus medico
amicus est

ВІТАЮ

хаўтуры па адным шэдэўры

Рубрыку вядзе літаратуразнаўца,
спецыяліст па егіпецка-японскіх сувязях
прафесар **Ра-Гейша**

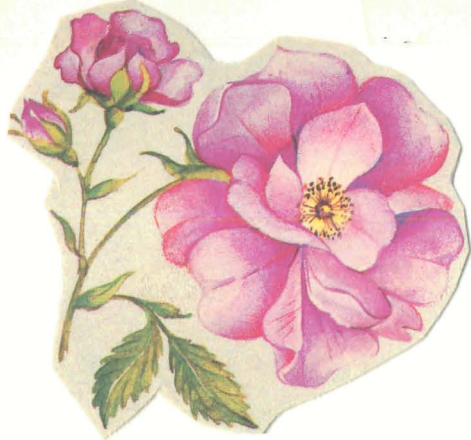
Шаноўныя мае! Апошнім часам я з прыемнасцю сачу за тым, як магутна, гучна мкне жанр санету па нашай літаратуры. І тым больш прыкра мне прадставіць у якасці пачастунку лыжку дзёгацю з бочкі мёду беларускага санетарыю.

Сваёй нізкай “Юрлівыя санеты” гарадзенец Юрась Пацюпа здолеў апаскудзіць не толькі такі высакародны жанр паэзіі, як санет, але і шэраг іншых паэтычных жанраў, такіх як газель, туюг, цэнтон і інш. Выслаўляючы сваё абурэнне з нагоды з’яўлення гэтай спробы аўтара прабіцца з глебы махровой графаманіі на прастор сапраўднага мастацтва, не магу не спыніцца на самай гнюснай спробе кульгавага Пацюпаўскага пярэ.

У так званым санеце, які – мае спачуванні – вы бачыце перад вачыма, Пацюпа бессаромна здэкуецца з усяго самага святога, што ёсць у сучаснага свядомага беларуса: гэта і п’еса нашага песняра Янкі Купалы “Тутэйшыя”, і вядомы верш Уладзіміра Дубоўкі – шэдэўр беларускай патрыятычнай лірыкі.

Задамося лагічным пытаннем: што можа быць больш ганебным ад такога кшталту санету? Правільна, толькі яшчэ больш ганебны (так і быць, назавем гэта перакладам) яго пераклад, аўтар якога прадбачліва пажадаў застацца невядомым. З нейкай незразумелай нятворчым людзям асалодай гэты самы ананім губляе ў сваім “перакладзе” ўсё самае святое, што ёсць у сучаснага свядомага беларуса: гэта і п’еса нашага песняра Янкі Купалы “Тутэйшыя”, і вядомы верш Уладзіміра Дубоўкі – шэдэўр беларускай патрыятычнай лірыкі. А сродкі, якімі ён робіць гэта! Я нават не кажу пра мову перакладу.

Усё гэта жахае і засмучае, аднак у цэлым нельга не адзначыць станоўчыя зрухі ў справе эксгумацыі беларускай літаратуры (хай і самых засохлых яе зернейкаў) на суд чытача з вялікарускімі пантамі.

Юрась Патюпа

ПОЮЩИЕ В ШИПОВНИКЕ

Маркиз де Сад готовил каталог
сухих, банальных, педантичных пыток.
И так на труд тяжёлый он налёг,
что скоро безобразий знал избыток

различных стран, народов и эпох.
И, хоть и был в науке этой прыток,
он бремя знаний вынести не мог
и собирался уничтожить свиток.

Но вдруг — архив он здешний повстречал —
десяток глав простой, суровой прозы.
Литовский эротический запал

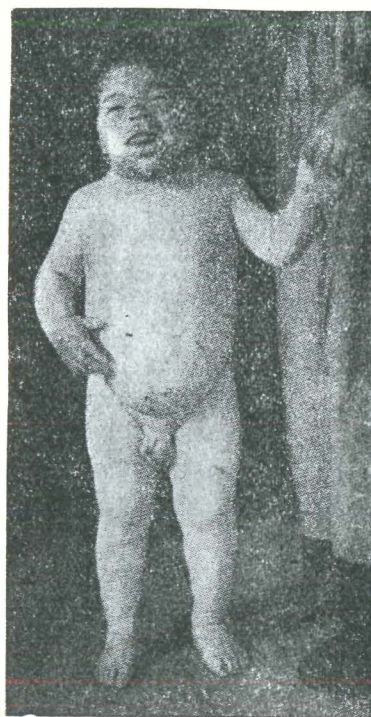
пронзил его. Глотая страсти слёзы,
Маркиз де Сад восторженно шептал:
«Как хороши, как свежи были розы!»

На моих глазах сечена девица, во-первых
розгами, потом шиповником...

Г. Конисский

... загадалі яму трымаць за ногі Магдалену,
катарая ўвесь час, як яе білі, плакала,
паказваючы яму ўсе свае „сакрэты“.

А. Абуховіч

26 сентября 2000 г.

Юрась Пацюпа
ДЗІКАЯ РУЖА

Маркіз дэ Сад укладваў каталёг
сухіх мэтафізічных экзэкуцый
і так у працу дзікую залёг,
перабіраючы даўнейшыя паскудзтвы

усіх краёў, народаў і эпох,
што нават ён, дазнаны ў той навуцы,
прызнаны мэтр, стаміўся ды зьнямог
і меўся ўжо спаліць натхненьне ў грубцы...

Аднак — архіў тутэйшы напаткаў,
і сьлёзы пацяклі ў яго, а сьліна
юрлівая сачылася між спраў.

Эстэцтвам і эротыкай ліцвінаў
захоплены — маркіз адно шаптаў:
„О, Беларусь, мая шыпшына!..“.

26 верасня 2000 г.

[illegible]

ДЖЭЦІ (Сатурн)

ЯЗЬМІНЧЫНЫ КАЛЯДКІ

Est aliquid
nupsisse Jovi

Аднойчы Язьмінцы, якая адна жыла ў лесе, на Каляды было няма чаго рабіць, то й пайшла яна калядаваць. А за ёй пайшла Схаваная Дзеўка з двума малаткамі, толькі Язьмінка пра гэта ня ведала.

Падышла Язьмінка да дому Кірыка, ганчара, які гарлачы рабіў, і сьпявае нейкую бязглузьдзіцу – ня ўмела яна калядаваць.

Вызірнуў Кірык з-за дзьвярэй, а Схаваная Дзеўка лясь яго малатком па галаве! Зазьвінела ў Кірыка ў вушшу, і кажа ён Язьмінцы:

– Чараўніца мая, прыгажуня, паўсюль за табой пайду – не магу безь цябе жыць! Прагоніш – памру!

Язьмінка яго пашкадавала і кажа:

– Пачакай паміраць. лепш прыходзь да мяне заўтра, як сьцямнее, тады й пагутарым.

Пайшла далей Язьмінка, а Схаваная Дзеўка падзьмула ёй на галаву, яна й забылася, што Кірыку сказала.

Прышла Язьмінка да бачара Бэмбэля, засьпявала ў яго пад вокнамі (прыкладна гэткае ж глупства, як і ў Кірыка – ня ўмела яна сьпяваць). Бэмбелю жонка кажа: пайдзі паглядзі, што за людзі на вуліцы. Той выйшаў, а Схаваная Дзеўка яго малатком па галаве трэсь! Бэмбель траха не самлеў, але ўтрываў і адразу ж Язьмінцы кажа:

– Надта ж вабная ты, ясачка. Заходзь да мяне, пагуляемся ў ладачкі.

– Не, зараз я не магу, – адказала Язьмінка. – А заўтра, здаецца, у мяне вечар вольны. Прыходзь да мяне, тады й пагуляем.

І зноў падзьмула Схаваная дзеўка на галаву Язьмінцы, і тая пайшла да наступнай хаты.

А там судзьдзя Павіргон і фельчар Нязіпер у дурня рэзаліся, ажно чуюць – нехта ў іх пад вокнамі пье срэбным голасам нейкую лухту. Судзьдзя з вэранды выйшаў паглядзець, а Схаваная Дзеўка размахнулася і трэснула яго па галаве, ажно малатком шкло ў вакне за ім высадзіла. Ён пабачыў Язьмінку і ўвогуле зьнепрытомнеў. Але й Язьмінка напалохалася й давай яго сьнегам адціраць. Судзьдзя Павіргон вочы расплюшчыў і прастагнаў:

– Ты сьнішся мне, дзівоснае стварэньне?

– Не, – сказала Язьмінка. – Ты што, зусім мяне ня памятаеш?

– Сьнішся, – расчулена паўтарыў Павіргон.

– Язьмінка я! Вось прыходзь да мяне заўтра ў госьці ў лес, як сьцямнее, той пабачыш, што ня сьнюся.

– Заўтра ўвечары, – паўтарыў судзьдзя летуценна, зноў ніякавеючы, – заўтра ўвечары!

Тут да іх фельчар падышоў (зразумела, Схаваная Дзеўка й яго малатком дзяўбанула, а Язьмінцы хутчэй дзьме на галаву) і нечакана для сябе сказаў:

– Навошта табе гэты маркотнік? Давай я да цябе заўтра ўвечары прыйду.

– Прыходзь, – пагадзілася Язьмінка – яна ж пра судзьдзю ўжо ня памятала. Дый на Нязіпера-фельчара з дапамогай Схаванай Дзеўкі хутка забылася.

Пайшла яна па вёсцы, пагойдваючыся ўжо, бо ня памятала нават, навошта з дому выйшла, памятала толькі, што хацела да ўсіх завітаць. Пайшла да наступнага дома, а насустрач ёй жабрак Парошка. У яго было адно вока так сьляпое, а другое яму нехта калісьці выбіў, таму Парошка запхаў туды анучку і так хадзіў. Схаваная Дзеўка й тут часу дарма не губляе – б'е яго, вядома ж, па галаве. А той небарака нават ня ведае, да каго яго раптам такой прыхільнасьцю пратнула. Падумаў, можа чараўніца якая перад ім, гіпнацізёрка – то яна, мусіць, і пра замоўленья скарбы ведае.

Fungus una nocte
erit

- Ці не чараўніца ты часам? - так і кажа жабрак Язьмінцы. - Ці ня ведаеш пра якія скарбы? Я б на іх сабе новыя вочы набыў.

- Не, я не чараўніца, - адказала Язьмінка жаласьлівая. - Пра скарбы ня ведаю і нават грошай у мяне з сабой зараз няма. Ты прыходзь да мяне заўтра ўвечары, тады я табе дам штосьці й пачастую.

- Прыйду, - Парошка кажа і адчувае, што не пачастункі яго цікавяць.

А Язьмінка ўжо далей пабегла. Выплыла да яе з паўцёмры прыгожая хатка, на даху зь пеўнічкам, а па аканіцах кветачкі ды сэрцайкі, а на сьценах - шкада, у цёмры ня бачна, - розныя ўзоры бульбінай выціснутыя. Жыў тут мастак на ўсю ваколіцу вядомы, Аверка. Язьмінка пагрукала да яго ў дзьверы, ён адчыніў. Зусім адзін ён жыў і даўно хацеў прывесьці жонку, але не мастацкія ўсё яму натуры трапляліся. А тут Дзеўка Схаваная са сваім малатком дасьпела - дык адразу Язьмінка Аверку вельмі мастацкай натурай падалася. І ён ёй гэта адразу й выказаў:

- Мілая дзеўчына, памятаю я цябе - ты ж у лесе жывеш. Чаму я цябе раней не заўважаў? Ты ж за барвачку чэрвеньскую ярчэйшая, вочы ў цябе кобальтавыя, ніколі такіх ня бачыў. Заходзь да мяне, я твой партрэт намалюю.

Язьмінка ўсьміхнулася - ёй прыемна было, што так яе хваляць. Але яна памятала, што ў яе няма часу.

- Прабач, ня сеньня, - адказала яна. - Разумееш, я вельмі сьпяшаюся. Але калі заўтра ўвечары ты прыйдзеш да мяне са сваімі фарбамі, то малюй мяне колькі заўгодна. Добра?

Засумаваў Аверка, але пагадзіўся. А Язьмінка пайшла далей. Наблізілася яна да цёмнай хаты, пра якую зь дзяцінства нешта страшнае чула, але незразумелае, бо ня ўсё ж чалавеку ў сьвеце разумець. Думала Язьмінка абмінуць тую хату, але зь яе выйшаў юнак Дабад - прыгожы, як сонца, - і паклікаў дзеўчыну. Ён яе насамрэч напалохаць хацеў, але тут Схаваная Дзеўка да яго нябачна ззаду падскочыла й шарганула сваім малатком. Дабад вачыма залыпаў і адразу ж перахацеў Язьмінку палохаць.

- Значыцца, вось яно - каханьне з першага погляду! - усклікнуў ён. - Значыцца, вось тая, якую я чакаў усё жыцьцё! Падыдзі да мяне, ня бойся. Скажы мне, як імя тваё, хто ты?

- Я Язьмінка, живу ў лесе, - адказала Язьмінка. - А ты хто?

- А я тут живу, толькі выходжу рэдка, - сказаў Дабад. - Разумееш, у мяне такая праца, якую выдумалі, каб ёю ляяцца, адыліж яна й насамрэч ёсьць.

- Што ж гэта за праца?

- Разумееш, я... ракар.

- Хто? Хакар?

- Не. Я здабываю скуру вядзьмаркам на чаравічкі. Урэшце, калі ты ня ведаеш, то лепш і ня ведай. Можа, гэта для ўсіх, апрача мяне, проста слова, дык няхай і для цябе гэта будзе проста слова... Ты ня будзеш мяне баяцца?

- Ня буду. Ты мне падабаешся, хаця дзіўнае нешта кажаш. Хочаш, заўтра пабачымся? Я ўвечары адна буду.

А Схаваная Дзеўка рагоча - ажно ня можа. Уяўляе сабе, што будзе заўтра ў лесе! Аднак жа й на гэты раз не забыла Язьмінцы на маку падзьмуць.

А Язьмінка, атрымліваецца, кола наўкруг усёй вёскі зрабіла і цяпер да дому вярталася. Але вырашыла яшчэ зайсьці да палясоўчыка Шуляна. Ён спаў, а дзьверы ў хаце былі адчыненыя. Язьмінка туды толькі зазірнула, а Схаваная Дзеўка са сваім малатком унутр заскочыла - і прысьніўся Шуляну сон, быццам закахаўся ён у Язьмінку, што живе побач адна, і што сказала яму Язьмінка, каб ён да яе увечары заўтра завітаў. А Язьмінкі там даўно ўжо й блізка не было.

Прыйшла яна дадому і таксама спаць легла. І нічога ня памятала, што нядаўна было. А ў суседняй вёсцы быў у яе знаёмы хлопчык, падпасак Цюнік, ён і бязь Дзеўкі Схаванай (ды не, зь Дзеўкай, вядома ж, але гэта ўсё нашмат раней адбылося) быў у Язьмінку закаханы і якраз зьбіраўся да яе ў госьці зайсьці – у той жа вечар, што і ўсе госьці астатнія. Але Язьмінка пра гэта ня ведала.

На другі дзень, як ён ужо да вечара схіліўся, пайшла яна за вадой на рэчку. А там на беразе сядзеў незвычайны чалавек Сёмачка. Ён там заўсёды сядзеў, і заўсёды яму пятнаццаць год было. У вёсцы казалі, што гэта яго калісьці Схаваная Дзеўка зачаравала за тое, што ён неяк яе пакрыўдзіў¹¹. З тых часоў Сёмачка на беразе рэчкі сядзеў нерухома, быццам і не чалавек. Язьмінка абышла яго, каб да вады выйсці, а тут зноў Схаваная Дзеўка аднекуль выскачыла і Язьмінцы малатком па галаве лясь! Так яна пажартаваць вырашыла. Язьмінка ж нават не зразумела, што здарылася, толькі вельмі захацелася ёй зачараванаму Сёмачку свой дом паказаць.

А дом у Язьмінкі быў незвычайны. Не дом нават гэта быў, а высачэзная каменная заля. Пабудоваў яе нехта калісьці паміж елак, а хто й навошта – ліха яго ведае. Тут бацькі Язьмінчыны жылі, пакуль ня зьніклі, і іхнія бацькі, і тых бацькоў бацькі таксама. Ад іх у доме засталіся сякія-такія рэчы. Засталася дзяжа вялізная, у якой можна было пірагоў на тры вёскі намясіць. Яшчэ засталася печка, якую Язьмінчын дзед склаў – невялічкая і ад сыяны адсунутая, каб вуліцу ня грэць. Каля печкі быў ложак, побач зь ім куфар вялікі ў кветачкі, а за куфрам кросны стаялі, на якіх маці Язьмінчына цуды рабіла. А Язьмінка, калі маці зьнікла, накрыла іх апошнім ейным цудам і з тых часоў да кроснаў не дакралася. А яшчэ, па другі бок ад дзяжышчы, былі там прыступкі, якія вялі наверх, але куды – невядома. Побач зь імі, бліжэй да ўвахода, стаяла каменная баба вялізная. Язьмінка бабу тую ў дзяцінстве вельмі баялася. А больш у Язьмінчыным незвычайным доме нічога й не было. Нямнога зусім, здаецца, але ж усё такое цікавае!

І ўбілася Язьмінцы ў галаву думка Сёмачку да сябе прывесці. Уззяла яна яго за руку і павяла. Пакуль яны йшлі, ужо сутоньне спусьцілася, а пакуль правяла Язьмінка Сёмачку ад бабы да лесьвічкі, ад лесьвічкі да дзяжыны, ад дзяжыны да печкі, ад печкі да ложка, а ад ложка да кроснаў, зусім вечар настаў, і пачула Язьмінка грукат у дзьверы. Пакінула яна Сёмачку ў куце цёмным і пайшла госьця сустракаць.

Гэта быў Аверка-мастак, і прыйшоў ён ня так, а з агромністай дошкай, каб маляваць на ёй Язьмінчын партрэт. Паставіў сваю дошку за кроснамі дый зразумеў, што не маляваць Язьмінку хоча, а абдымаць і цалаваць. Але ледзь ён падышоў да яе з абдымкамі, як зноў грукат у дзьверы – новы госьць:

– Адчыні, – крычыць, – гаспадынька!

Напалохаўся й Аверка, і Язьмінка. Хутчэй схавала Язьмінка Аверку за дзяжу. Адчыняе дзьверы, а там – бачар Бэмбель з бочкай. Закаціў бочку ў кут, за мастакову дошку, абняў Язьмінку й кажа:

– Ну што, пагуляемся ў ладачкі?

Язьмінка разгубілася, а за дзьвярыма зноў шограт нейкі. Язьмінка бачара ўпрасіла стаць за каменную бабу. Але Бэмбель падумаў, што гэта ненадзейна і перабег за таемную лесьвічку. Язьмінка толькі дзьверы адчыніла, бачыць, за імі судзьдзя Павіргон стаіць, укленьчышы, і ледзь ня плача:

– Мілая паненачка! Не магу чакаць болей! Будзь маёй жонкай!

Вось так адразу й жонкай!

– Пачакай, – сказала Язьмінка, правяла яго ў дом. Але за дзьвярыма зноў, чуе, хтосьці – а дзьверы ж не зачыненыя! Язьмінка запхала свайго новасьпечанага жаніха за печку. Толькі судзьдзю за

печкай падалося няўтульна, і ён перапоўз пад ложак. А ў хату якраз жабрак Парошка ўвайшоў. І з парога прызнаўся:

- Ня трэба мне грошай, прыгажуня. Падары мне адну ноч гэтую, і я на век шчаслівым буду!

Язьмінка нічога не разумела, але на гэта ў яе й часу не было: зноў нехта да дзьвярэй крочыў.

- Пачакай тут, пакуль усе сыйдуць, - сказала Язьмінка і завяла жабрака за дзяжу, толькі забылася, што там ужо мастак Аверка стаіць.

- Усе-е?! - зароў Парошка: ён раўнівы быў жакліва й адразу раўнаваць пачаў.

- Ціха, ціха! - папрасіла Язьмінка, а Парошка ўжо адчуў, што нехта ёсьць побач. І Аверка адчуў, што яго нічога добрага тут не чакае, таму перабег за печку далей ад граху. Ды наступіў на судзьдзёву нагу, якая з-пад ложку тырчала. Судзьдзя напалохаўся і перапоўз за куфар. А ў дзьверы ўвайшоў фельчар Нязіпер.

- Як здароўе маёй прыгажуні?

- Добра, - адказала Язьмінка.

- А нешта я нашага Сёмачку ля ракі ня бачыў. Мусіць, і ён у цябе закахаўся дый у раку скокнуў.

- Напэўна, - сказала Язьмінка й падумала: вось бы ён сапраўды ў мяне закахаўся! А Нязіпер разважаў:

- Я даўно казаў, што ён чалавек хворы, і яму лячыцца трэба.

Язьмінка паглядзела ў цёмны кут, дзе Сёмачку пакінула, і думае: "Трэба й яго схаваць, каб ніхто не заўважыў". А ля ўвахода зноў нехта зашкробся.

- Пачакай тут, - прапанавала Язьмінка Нязіперу, паказваючы на месца за Бэмбелевай бочкай. Яна патроху прыгавіраў пачала, што было ўчора, і разумець, што адбываецца. Пакуль не ўвайшоў невядомы, яна схавала Сёмачку за таемную лесьвічку. Ня ведала Язьмінка, што там ужо сядзіць бачар. Той напалохаўся, што да яго злы дух завітаў, і перабег за дзяжу. А там ужо стаяў Парошка, трасучыся ад рэўнасьці. Суцкнуўся ён з Бэмбелем, учпіўся ў яго, і пачалі яны адзін аднаго валтузіць. Пакаціліся па падлозе, лаючыся шэптам, і апынуліся ажно каля вялізнай мастаковай дошкі. І там памірыліся, бо абодва зразумелі, што нельга давяраць жанчынам. Яны схаваліся за дошкай, а з-за суседняй бочкі да іх фельчар далучыўся. Парошка дастаў з рызманоў картыііі, і ўтраіх усю ноч запар у дурню прагуляліся.

А да Язьмінкі ўвайшоў Шулян, палясоўшчык, і засьпяваў:

- Мая хваіначка, мая бярозанька...

А за дзьвярыма яшчэ нехта. Язьмінка ўжо забыталася, дзе хто схаваны, і заштурхнула палясоўшчыка за печку. Давялося Аверку вярнуцца за дзяжыну, але Шулян за ім пагнаўся, і Аверку давялося ратавацца пад лесьвічкай. Шулян туды сунуўся, але пабачыў Сёмачку, вырашыў, што гэта прывід, і адступіў, спалоханы, за дзяжу.

У дом увайшоў Дабад, зьзяючы прыгажосцю. Сярод зімы здабыў ён недзе кветкі. Але чуў ён, што сьледам яшчэ нехта ідзе, таму аддаў кветкі Язьмінцы і сам схаваўся за кросны: ён наогул пазьбягаў людзей.

А ў пакой ужо ўвайшоў ганчар Кірык з прыгожай глінянай лялькай. Ён нават сказаць нічога не пасьпеў, бо за дзьвярыма тупалі, быццам конь бег. Язьмінка схавала Кірыка за Бэмбелеву бочку. У дзьверы ўбег падпасак Цюнік і ўсклікнуў:

- Язьміначка!

А з вуліцы яшчэ нехта зашкробся. У Язьмінкі галава кругам пайшла. Яна схавала Цюніка за каменную бабу. Адчыніла дзьверы, а за імі аўчарка Цюнікава, Магда, прыбегла за сваім гаспадаром.

Язьмінка пачакала яшчэ трохі й уздыхнула з палёгкай: здаецца, ніхто больш ня прыйдзе. А на двары ўжо ноч. Тады й дацяміла Язьмінка, навошта ўсе тыя людзі прыйшлі, і зразумела, што настаў ёй час выбраць, з кім зьвязаць свой лёс. "Мастак Аверка малюе прыгожа,

- разважала Язьмінка, - бачар Бэмбель добрыя бочкі робіць, у судзьдзі грошы ёсьць, у фельчара - лекі розныя цікавыя, Парошку шкада вельмі, ён жа добры чалавек, і Шулян добры чалавек і живе недалёка, Дабад прыгожы вельмі, хоць і кажа дзіўнае, кірык цудоўную ляльку прынёс, Цюнік таксама добры хлопчык, адно што малы, а ў Сёмачкі нічога добрага няма, але сэрца да яго так і горнецца..." Ня ведала Язьмінка, на кім спыніцца. Усе добрыя, нікога пакрыўдзіць ня хочацца. Але ж і ўсім адразу не дагадзіш! Да таго ж, Язьмінка зусім ня памятала, хто дзе схаваны. Вырашыла яна ўвайсьці куды-небудзь наўздагад. Прыкінула на пальцах - атрымалася пад таемную лесьвічку. Язьмінка ўвайшла туды. Там было два чалавекі, але адзін сышоў. Язьмінка засталася з другім, і яны прабавілі ноч разам.

Уранку Язьмінка прачнулася й не знайшла ў сваім доме нікога. Яна пайшла ў вёску і ва ўсіх пыталася (толькі ў Сёмачкі Язьмінка не спытала, бо ён быў ля рэчкі):

- Прызнайся, ты, з кім я была сёння ноччу, і я буду тваёй назаўжды.

І ўсе мужчыны адказалі:

- Са мной.

Язьмінка ня ведала, каму верыць.

Праз патрэбную колькасць дзён нарадзілася ў Язьмінкі дачка Руна, і ўсе мужчыны дружна абвясцілі сябе ейнымі бацькамі. Язьмінка падумала, што, мабыць, так яно й лепей, і засталася жыць з дачушкай адна. Чужым на пытаньне, адкуль дзіця, адказвала: "Накалядала". Здавалася б, пытаньне й вырашана.

Але часам здаралася ўвечары, седзячы на ганку з дзіцяткам, Язьмінка задумвалася:

- Хто ж, Рунютка, усё ж такі твой бацька?

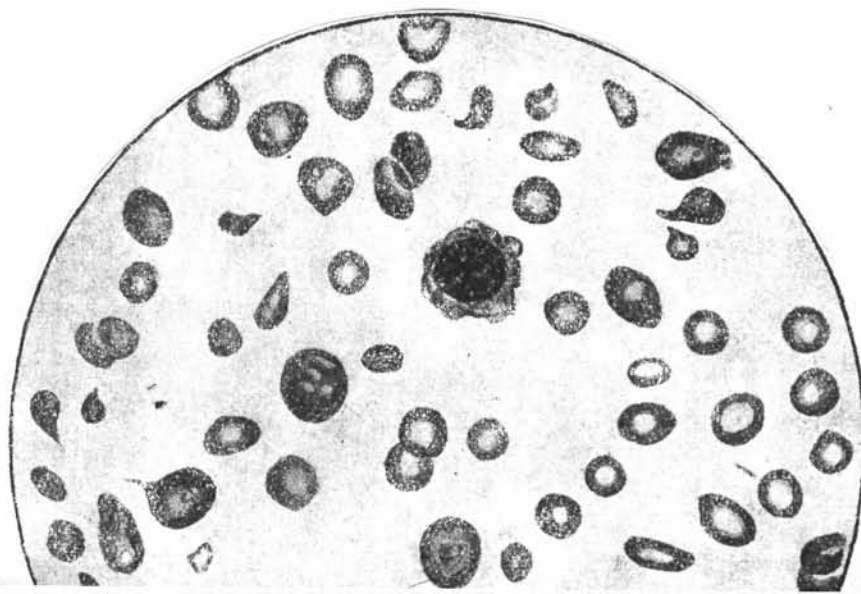
І сапраўды: хто?

ⁱ Схаваную дзеўку ўсе знаюць: яна паўсюль з двума малаткамі ходзіць і як пабачыць дзяўчыну й хлопца разам - аж ня толькі дзяўчыну й хлопца, але й жанчыну з мужчынам і нават дзеда з бабай - то можа абодвух па галовах малаткамі шокнуць - яны й закахваюцца. А можа аднаго шокнуць, а другога ня шокнуць, а можа наогул міма прайсці. Яна на ўсё здатная.

ⁱⁱ Пра яго ёсьць гісторыя асобная. Калі яму было 15 год, закахаўся ён у дзяўчыну, сваю ровесніцу. Наважыўся ёй сказаць пра гэта, а яна адказвае: «Малы ты яшчэ. Скажы мне тое ж праз год, тады паглядзім». Ён прыйшоў праз год, але апынулася, што яму зноў пятнаццаць. І яшчэ, і яшчэ праз год тое ж паўтарылася. Бо Схаваная Дзеўка, шалапутка вядомая, чамусьці яго не ўпадабала. Тады ён раззлаваўся, пайшоў у лес, пабачыў там камень, да якога штодня ўся вёска дарункі прыносіла, і схадзіў на тыя дарункі па-маленькаму. А Гаспадар камяня яго за гэта жорстка пакараў: зрабіў самым разумным. І думкі ў хлопца сталі такія доўгія, што ён ані есці, ані спаць ня мог, ані нават зь месца сысці, а ўсё сядзеў іх дадумваў. Адну дадумае - другая прыйдзе, і так да бясконцасьці. А з выгляду - быццам звычайны хлопчык сядзіць.

ⁱⁱⁱ Парошка быў вядомы картыжнік. Ягонае адзінае вока нічога ня бачыла, а карты бачыла, нават калі яны да яго плячыма павернутыя.

скончана 6.12.2002

ANYA (Nяa)

* * *

Gzavopa qu peda
REemilia perialis

Тогдашние теперешние завтрашние
разные
Каждый мотылёк стремится к свету
и очень удивляется
когда сам оказывается его источником
Колошматая Ня
предлагает себя в качестве художника
если вы выдержите мя
Пока дают
берите

Сё.

ВИТОЛЬД (г. Лунинец)

После войны остались ещё города, над которыми до сих пор ещё не улеглась пыль от разрушенных зданий и не развеялся дым от сгоревших парков. Города, по которым по сей день ездит боевая техника, а солдаты тушат последние искры сопротивления. В одном из таких городов (город в дальнейшем мы будем именовать городом X) жила маленькая девочка (оную дальше будем называть субъектом Т).

В самом начале войны субъект Т потерял своих родителей (если быть честным, то субъект Т потерял родителей задолго до начала войны, в одном из столичных супермаркетов), после чего стал ночевать на цокольных этажах.

Началась война, дома разбомбили, цокольных этажей не стало. Субъект Т перебрался в подвал одного из разрушенных домов (подвал дальше по тексту будем называть помещением В).

Вот и живёт субъект Т в городе X в помещении В.

ЛИТЕРАТУРА

Питание и общая диететика

Jürgensen Chr., Allgemeine diätetische Praxis, Kopenhagen—Berlin, 1917.
Noorden Carl von u. Hugo Salomon, Handbuch der Ernährungslehre, Julius Springer, Berlin, 1920 u. 1929.

Сахарный диабет

Noorden C. von u. Isaac G., Die Zuckerkrankheit und ihre Behandlung, 8. Aufl., Julius Springer, Berlin, 1927.

Joslin E. P., a) The treatment of diabetes mellitus, 4 edit., Philadelphia;
b) A diabetic manual for the mutual use of doctor and patient, 4 edit., Philadelphia.

Lichtwitz L., a) Diabetes mellitus, Handbuch der inneren Medizin, 2 Aufl., herausgeg. von G. v. Bergmann und R. Staehelin, Bd. IV/I, Julius Springer, Berlin, 1926;
b) Klinische Chemie, 2 Aufl., Julius Springer, Berlin, 1930.

Thannhauser S. J., Lehrbuch des Stoffwechsels und der Stoffwechselkrankheiten, J. F. Bergmann, München, 1929.

Umbert Fr., Ernährung und Stoffwechselkrankheiten, Wien—Berlin.

Ці так ужо даўно пятнаццацігадовая драбнеча скокала на дыскатках пад модны тады "Дзіпеш Мод"? Год 10 таму самае малое. Але здаецца, што ўчора. Здаецца... Зараз былыя бэйбусы зрабіліся дастаткова дарослымі, каб самому "Дзіпеш Моду" паказаць, як трэба сьпяваць іхнія, дзіпешмодаўскія, песьні. Сапраўды, чым мы горш за гэтых буржуяў? Я мяркую, што кожны музыка з DM мусіць набыць сабе наш беларускі Personal Dereche. Каб і ў іх было сваё нашае.

Як высвятлілася, да тугі па страчаным юнацтве беларусы ня схільныя: па-першае, са старых хітоў на PD патрапіла вельмі няшмат (ну, See You 1982 года, A Question of Time 1986-га, Never Let Me Down Again і I Want You Now – абедзьве 1987-га), а па-другое, нашыя сьпевакі ад душы пасьцябаліся з "аднапалых клявішнікаў". Тодар, напрыклад, шалёна парадыйна прасьпяваў I Want You Now: лірычны герой песьні ператварыўся прыкладна ў пасыўнага фэтышыста, а скрыпач (геніяльны!) і той, хто падвывае за кадрам, наогул насмяшылі да страты прытомнасьці. Людміла агучыла геніяльны зноў-такі пераклад See You з рыфмай "вновь – любовь" (гэта пры тым, што аўтар арыгінальнага тэксту калісьці выхітрыўся ў ім ніводнага разу не згадаць пра тое набрыдлае каханьне!). Разумнічкі Ляпісы ўсьцешылі яшчэ адной тыпова ляпісаўскай песьняй пад назвай "Вопрос времени" (ведаючы тэкст арыгіналу, ад рогату можна абкакацца). Гаер з Памідоравым зрабілі выдатную вэрсію Never Let Me Down Again: цяпер мы ведаем, як бы гэта выглядала ў выкананьні самадзейнага музгуртка ананімных алькаголікаў. Ну й, вядома ж, уразіў моцна "Твой Езус" (NRM), асабліва гэтая арыя тэлефоннага Джа, які – толькі здымі слухаўку – ахвотна прасьпявае табе, браток, рэгі. Пра іншых казаць лянота. Шэдзько ў параўнаньні з астатнімі дасьціпнікамі выглядае нейкім Тэрсітам. Нейрадзюбель+Гуда і Narackija "Адчуваюць цябе" няблага, каб яны былі здаровыя (асабліва за пераклад пра "сьвітаньне каханьня"). Этна трыя Троіца проста-ткі напрыхалала, файна так жудасна вые гэты дзядзька. Калі Юга адмачыла цэлы раманс да нейкай Веры – думаю, якраз гэтага ўсім Верцям не хапала. Flat спляскаціў вясёлую песьню, Impatt – сумную (туды ім і дарога). Каго яшчэ забылі? Apple Tea, KRIWI і ZET? Значыць, як Фрэйд бы сказаў, нездарма я на іх забылася. Асабліва на KRIWI (з аднэй брыдоты зрабілі іншую – He! Маўчу! De gustibus aut bene aut nihil).

Агульная выснова: "Мой Гамлет" па-беларуску (а таксама па-руску і па-ангельску) нагадвае вольныя танцы Санта-Клауса, які на Таіці напіўся сакэ. Але, паўтару, так ім і трэба, буржуям, каб ведалі, якія мы грозныя. Каб ведалі яны там усе на сваім ператрухнелым захадзе, што ёсьць такая маленькая, але ганарыстая краіна Беларусь, якая, ледзь што, перапяе ўсе іхнія песьні так, што мала не падасца. Каб ведалі – і дрыжалі!

І яшчэ адно. Чагосьці на гэтай зборцы ўсё ж такі не хапае. Я маю на ўвазе гурт "Засралі казарму", які проста абавязаны зрабіць свой унёсак у агульнабеларускую справу. І зробіць. ZASRKAZR плануе запісаць нават некалькі кампазыцый: Pipeline (1983) ў перакладзе на беларускую мову, I Want You Now па-руску (на словы Міхалкова і Эль-Рэгістана), Breathe на трасянцы і Enjoy The Silence на мове, адпаведнай сутнасьці назвы. Вядома ж, аніякіх копірайтаў. А вось рэцэнзіі на гэты праект няхай піша хто-небудзь іншы. Я стамілася, дый, як казаў Віктар Ёваноў, спаць класьціся трэба. То ж дабранач!

СХЕМА МЕНСКАГА МЭТРАПАЛІТЭНУ ДЛЯ САТУРНІЯН

Пішце нам на адрас:
220009 Менск п/с 108
E-mail: djetit@tut.by
або buslik@tut.by